

Bečov nad Teplou v roce 1808. Archiv Národního památkového ústavu.

Hrad Bečov – hegemon Císařského nyní Slavkovského lesa a okolní přírodní amfiteátr

Tomáš Wizovský a Přemysl Tájek

Na půli cesty mezi dvěma světoznámými lázeňskými středisky Karlovými Vary a Mariánskými Lázněmi, uprostřed chráněné krajinné oblasti Slavkovský les, se nachází malebné městečko Bečov nad Teplou. Ačkoliv je toto sídlo díky svým bohatým dějinám nabitó kulturními i přírodními památkami, hlavním turistickým lákadlem je bezesporu relikvíř svatého Maura a soubor výjimečných historických architektur.

Hrad Bečov zakládají v 1. polovině 14. století příslušníci významného českého šlechtického rodu pánů z Oseka (později z Rýzmburka). Páni z Oseka své bohatství založili na dolování cínu a patřili tak mezi nejvýznamnější šlechtice království. Tomu odpovídá i jejich stavební aktivita. V Bečově budují na vysokém skalnatém ostrohu mohutný hrad,

který se nejprve skládá z vysoké obranné věže (bergfrit), trojdílného obytného traktu a hradeb. Krátce po dostavbě je však hrad dále rozšířen o dvě mohutné věže, obytnou věž (donjon) a věž s hradní kaplí Navštívení Panny Marie. Od roku 1407 se zde střídá několik dalších majitelů. Za husitských válek dobyl roku 1430 hrad husitský hejtman Jakoubek z Vřesovic. V roce 1495 získávají bečovské panství Pluhové z Rabštejna, kteří rozvíjí dolování cínu a stávají se jedním z nejmočnějších a nejbohatších rodů v království. I v jejich držení dozrává hrad velkého rozmachu, nejprve vybudují mezi donjonem a kaplovou věží takzvané křídlo tabulnic (hodovních síní) a později renesančně přestaví starý hradní palác na tzv. Pluhovské domy. O svůj ohromný majetek Pluhové přicházejí za účast

Bečov nad Teplou a okolní stráně, pohled od jihu. Foto Přemysl Tájek.

v prvním stavovském povstání proti králi Ferdinandu I. Habsburskému v roce 1547 a celé panství má následně úlohu zástavy za půjčky císaři. Hrad přestává sloužit jako rezidence, často mění majitele a pustne. Roku 1624 získává za věrnost císařskému dvoru panství Bečov od císaře do zástavy Gerhard z Questenberka. Hrad se opět udržuje a opravuje. Ve válečných letech v něm sídlí císařská posádka, ale na konci třicetileté války v roce 1648 je hrad, podruhé ve své historii, dobyt švédským vojskem pod velením generála Königsmarka. Ve 2. polovině 17. století nadobro ztrácí hrad svoji vojenskou i rezidenční úlohu, ale dále sloužil především k hospodářským a skladovacím účelům. Jan Adam z Questenberka tak nechal vybudovat v letech 1701–1710 na místě dělové bašty pohodlný barokní zámek. Roku 1813 je panství Bečov prodáno vévodovi a říšskému hraběti Fridrichu Augustu Beaufort-Spontin. Po 2. světové válce je rodině Beaufort-Spontin na základě dekretů prezidenta republiky bečovský hradozámecký areál zestátněn včetně jeho zařízení.

V poválečném období neměl areál z dnešního pohledu štěstí, neboť i přes své nesporné architektonické kvality nebyl, patrně z geopolitických důvodů (oblast bývalých Sudet a nově vzniklý sousedící vojenský prostor Prameny), státními orgány vybrán do souborů hradů

a zámků určených ke zpřístupnění veřejnosti. V poválečném období mezi lety 1945–1975 sloužily jednotlivé části hradozámeckého areálu a jeho vybavení mnohým socialistickým institucím. Mezi jinými například Jáchymovským dolům n. p., Základní škole, Státním lesům či Veřejné bezpečnosti. Zámek byl zpřístupněn až v roce 1996. V roce 2002 pak byla doplněna instalace zrestaurovaného relikváře svatého Maura a konečně roku 2022 byl areál hradu a dvou zámeckých budov zpřístupněn veřejnosti celý i s novou interaktivní muzejně-galerijní expozicí významné románské památky. Na své otevření však ještě čeká hradní park pod středověkým jádrem hradu.

Neodmyslitelnou součástí jakéhokoliv pohledu na Bečov je okolní přírodní amfiteátr. Příkré stráně pokryté mozaikou luk, pastvin, křovin, lesíků a skal jsou z botanického hlediska cenné především díky přítomnosti druhově bohatých pastvin a krátkostébelných podhorských trávníků. Překvapivě se zde ale nacházejí i prameniště se zdrojovkou potůčků a drobné svahové mokřady s prstnatci májovými a ocúny jesenními. Zoologicky je území zajímavé přítomností řady teplomilných prvků, které jsou v poměrně chladném Slavkovském lese vzácné – významný je především výskyt některých druhů motýlů, například ostruháčka kapinícového nebo vřetenušky ligrusové. ■